



Aanzet dynamisch PCL werkprogramma 2022

Voor PUB-bijeenkomst 3 februari 2022

Op 3 februari 2022 is de PUB-bijeenkomst met GS, PS en ambtenaren over het PCL werkprogramma. In deze aanzet voor ons werkprogramma noemen wij de adviesthema's en activiteiten waar wij zelf aan denken. Het zijn thema's waar wij belang aan hechten en waar wij in 2021 al een begin mee hebben gemaakt. Voor 2022 staat echter nog niets vast. Graag horen wij in de PUB-bijeenkomst waar u (GS en PS) behoefte aan hebt en zullen daar met het werkprogramma voor 2022 op inspelen.

Na de beschrijving van de voorgenomen adviesthema's en invalshoeken geven wij in deze notitie informatie over de PCL als adviescommissie: de samenstelling, richtinggevende doelen en invalshoeken, werk- en adviesvormen, totstandkoming van ons werkprogramma en communicatie.

Omdat halverwege de zittingstermijn van de PCL vier leden door de provincie worden vervangen, heeft de PCL nu tijdelijk een kleinere bezetting en werkt op halve kracht. Dit betekent dat de PCL minder adviezen kan uitbrengen en activiteiten kan organiseren dan gebruikelijk. In mei 2022 zal de provincie vier nieuwe leden benoemen, waarmee de PCL weer compleet is.

Voorgenomen adviesthema's 2022

1. Adviesthema Klimaatverandering en energietransitie

Het klimaat in Nederland verandert steeds sneller. Een stijgende zeespiegel, een toename van droge lentes en zomers en meer extreme zomerse buien vormen de klimaatrisico's voor Nederland. De kans op langdurige droogte of hitte neemt toe. 's Zomers neemt de kans op laagwater in de rivieren toe, terwijl in de winter juist de kans op hoogwater toeneemt, met alle problemen en risico's van dien. In de steden doet zich in de zomer vaker hittestress voor, wat een bedreiging vormt voor onze gezondheid. Daarnaast vormen extreme neerslag en droogte een steeds grotere uitdaging voor de steden (Zie KNMI Klimaatsignaal '21). In het nieuwe Regeerakkoord zijn klimaat en energie topprioriteiten. Wij willen in 2022 in de volle breedte meedenken en adviseren over het klimaat(adaptatie)- en energiebeleid van de provincie en denken daarnaast aan de volgende specifieke adviesthema's:

➤ **Opwekking duurzame energie met draagvlak**

Om de klimaatverandering af te remmen zijn zowel energiebesparing als opwekking van duurzame energie van groot belang. Opwekking van duurzame energie in de vorm van windmolens en zonnepanelen levert echter vaak een grote weerstand op bij de omgeving. Hoe kan opwekking van duurzame energie vorm krijgen in harmonie met omwonenden en de leefomgeving?

De PCL wil in 2022 graag praktijkvoorbeelden verzamelen van energievormen, participatievormen en methoden van landschappelijke inpassing die hieraan bijdragen.

Dit thema heeft relaties met activiteiten van de adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Paul Roncken, o.a. met zijn advisering over de ORSI-app, die meet hoe dagelijkse keuzes je klimaatimpact bepalen.

➤ **Droogte en slim omgaan met water in tijden van klimaatverandering**

Als gevolg van de klimaatverandering komen er naast periodes met veel regen ook vaker langdurige periodes van droogte voor. Daarbij nemen extremen toe. Dit wordt in de provincie Utrecht de laatste jaren een probleem. De droogte bedreigt de natuur, maar ook de volksgezondheid en economie. Het wordt een uitdaging om een gezonde waterbalans te houden, vooral omdat de totale watervraag van consumenten en producenten toeneemt.

De provincie werkt intensief aan dit thema en heeft recent een evaluatie gehouden van haar beleid op dit terrein.

De PCL is in 2021 begonnen met een verkenning: Welke vragen, dilemma's en kansen doen zich voor? Als start vroeg de PCL in april 2021 René Didde (auteur van het boek "Nederland Droogteland") om zijn kennis en ervaring met de PCL te delen. Ook voerde de PCL gesprekken met beleidsmedewerkers van de provincie en een vertegenwoordiging van HDSR.

Een PCL advies of activiteit zou zich kunnen richten op:

- Schetsen van de urgentie en breedte van het watervraagstuk: relatie met ruimtelijke ordening, woningbouw, stikstof, bodemdaling veenweidegebied, economie, welzijn en volksgezondheid. Aandacht vragen voor de concreet dreigende knelpunten in de provincie.
- Relatie tussen ruimtelijke ordening en waterbeleid: Zijn er mogelijkheden om bij functietoekenning nog sterker in te spelen op bodemtype en waterhuishouding (functie volgt peil)?
- Relatie woningbouwopgave met ruimtelijke ordening, water, klimaatadaptatie, groen en gezondheid. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de nieuwbouw van woningen integraal wordt aangepakt? (relatie met adviesthema Woningbouw en Groen Groeit Mee).
- Welke bijdragen kunnen overheden, bedrijven, organisaties en inwoners leveren aan een gezonde waterbalans?

In september 2021 voerde de PCL hierover een gesprek met gedeputeerde Hanke Bruins Slot. Zij gaf aan interesse te hebben in een praktijk- en uitvoeringsgerichte expertmeeting.

2. **Adviesthema Woningbouw en Groen Groeit Mee**

De provincie staat voor een grote woningbouwopgave: ongeveer 150.000 woningen tot 2040. Een groot deel van deze woningbouw zal binnenstedelijk en binnendorps plaatsvinden. De PCL wil ingaan op de vraag hoe de woonomgeving een groen karakter kan krijgen. Dit is cruciaal voor de gezondheid en het welzijn van de bewoners en uit het oogpunt van klimaatadaptatie.

De PCL heeft hierover in juni 2021 overleg gevoerd met gedeputeerde Rob van Muilekom. Hij gaf aan dat hij geïnteresseerd is in creatieve oplossingen voor de problemen met de financiering van het groen in bouwprojecten. Welke rol zou de provincie hierbij moeten nemen en hoe ziet de samenwerking met andere overheden en partners eruit?

De PCL heeft het plan om hierover een expertmeeting te organiseren, met leden van GS en PS, externe deskundigen en deskundigen uit de provinciale organisatie. Het Plan van aanpak en de rapporten van het programma Groen Groeit Mee vormen input hiervoor.

Bij dit adviesthema bestaat een relatie met het Utrecht Heuvelland advies van de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) Paul Roncken.

3. **Thema Corona betrekken bij andere adviesthema's**

De Coronapandemie heeft effect op alle aspecten van de samenleving. Ons werkpatroon verandert, onze mobiliteit verandert en er is een digitale revolutie gaande. Het thema gezondheid komt steeds meer in de belangstelling te staan. De Coronacrisis brengt veel ellende met zich mee, maar biedt daarnaast ook kansen voor een meer duurzame en gezonde samenleving. Ook wordt steeds duidelijker dat wij in de toekomst zullen moeten leven met de blijvende aanwezigheid van het Coronavirus, in verschillende gedaanten. De PCL zal in 2022 de invalshoek Corona betrekken bij andere adviesthema's en activiteiten.

4. Thema participatie betrekken bij andere adviesthema's

Participatie is een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. De wet stimuleert vroegtijdige participatie. In het Coalitieakkoord van de provincie neemt participatie een prominente plek in. Ook komt de Wet versterking participatie op decentraal niveau eraan. Juist bij de grote opgaven in de provincie Utrecht op het gebied van woningbouw, energie, klimaat en mobiliteit is een zorgvuldige participatie van inwoners van groot belang.

De provincie ontwikkelt een visie, leidraad en verordening over dit thema. In september 2021 hebben wij als bijdrage aan de visieontwikkeling een gespreksnotitie over participatie opgesteld, die wij hebben besproken met gedeputeerde Arne Schaddelee en de betrokken ambtenaren. Hierin behandelden wij de onderwerpen: "Minder maar betere participatie", "Participatie op maat" en "Excelleren en nek uitsteken in specifieke kwesties".

De PCL wil in 2022 het thema participatie als invalshoek betrekken bij andere adviesthema's en activiteiten.

5. Gastlezing over brede kijk op de economie / Brede welvaart

In 2021 organiseerden wij ter inspiratie een gastlezing door econoom Kate Raworth voor de provincie Utrecht. Zij is de auteur van de internationale bestseller over de Donut economie, een alternatief en innovatief economisch model dat zich richt op het voorzien in de behoeften van iedereen, zonder dat dit ten koste gaat van de aarde.

In vervolg op deze gastlezing wil de PCL in 2022 een inspirerende gastspreker uitnodigen uit financieel-economische hoek om zijn of haar visie te geven op de relatie tussen economie en gezonde leefomgeving.

Informatie over de PCL

Samenstelling Provinciale Commissie Leefomgeving

De Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) is de onafhankelijke adviescommissie die Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten gevraagd en ongevraagd adviseert over onderwerpen die de kwaliteit van de leefomgeving aangaan.

De PCL bestaat inclusief de voorzitter uit negen vaste leden. De tiende plek wordt ingevuld door wisselende jonge onderzoekers van Universiteit of Hogeschool die tijdelijk een bijdrage leveren aan het advieswerk van de PCL. Omdat halverwege de zittingstermijn van de PCL vier leden door de provincie worden vervangen, heeft de PCL nu tijdelijk een kleinere bezetting en werkt op halve kracht. Dit betekent dat de PCL minder adviezen kan uitbrengen en activiteiten kan organiseren dan gebruikelijk. In mei 2022 zal de provincie vier nieuwe leden benoemen, waarmee de PCL weer compleet is. De PCL zal jonge onderzoekers werven in relatie tot de definitieve adviesthema's in het PCL werkprogramma. De huidige samenstelling van de PCL is:

Dorien de Wit, voorzitter

Bas van de Griendt, lid

Marleen van den Ham, lid

Piet Renooy, lid

Myriam van Rooij, lid

Hugo van der Steenhoven, lid (tot mei 2022)

Josefine van der Heijde, inhoudelijk secretaris PCL

Tess van Winsen, inhoudelijk medewerker PCL

Bestuurlijk contactpersoon voor de PCL in GS is gedeputeerde Huib van Essen. Ambtelijk contactpersoon is Claudia van Dam, tijdelijk vervangen door Jan de Poorter, teamleider Strategische Ruimtelijke Ontwikkeling.

De PCL adviseert op hoofdlijnen en richt zich op de samenhang tussen de verschillende opgaven. Ook stimuleert de PCL het debat over de grote maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken. De

commissie heeft een wettelijke basis in de Wet ruimtelijke ordening en de Wet milieubeheer. Ook andere provincies hebben adviescommissies voor de leefomgeving. De PCL onderhoudt contact met hen en werkt op specifieke thema's met hen samen.

De PCL stemt haar werkprogramma af met dat van de onafhankelijke Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK). De PCL en de PARK adviseren regelmatig over dezelfde thema's, maar hebben ieder een andere expertise en invalshoek. Bij de PCL ligt de nadruk op het maatschappelijk afwegingskader, sociaal-economisch, ruimtelijk en bestuurlijk. De PCL werkt agenderend, verdiepend, losmakend en levert tegenspraak.

Bij de PARK ligt de nadruk op integraal ruimtelijk ontwerp, ontwerpend onderzoek, verbeelding en inspiratie, inclusief concrete projecten. Dit betekent dat adviezen van PCL en PARK elkaar goed kunnen aanvullen.

Richtinggevende doelen en invalshoeken

De PCL hanteert in haar advieswerk drie overkoepelende richtinggevende doelen.

1. Een gezonde en inclusieve samenleving (iedereen doet mee), waarin welvaart niet alleen in geld wordt uitgedrukt, maar ook in leefomgevingskwaliteit en waar oog is voor de verdeling van welvaart en kwaliteit.
2. Een hoge kwaliteit van natuur, landschap, landbouw en watervoorziening, waarbij de kwaliteiten van de bodem als een belangrijke weegfactor fungeren.
3. Een circulaire economie met een voortvarende energietransitie, te beginnen met de gebouwde omgeving. Waarbij de Utrechtse positie als sterke economische en innovatieve regio wordt benut om nog meer mogelijkheden tot innovatie aan te grijpen.

Invalshoeken PCL

De PCL gebruikt 6 invalshoeken bij haar advisering:

1. Kwaliteit van de leefomgeving
2. Maatschappelijk vraagstuk centraal
3. Koppeling tussen vraagstukken
4. Lange termijn en bredere context
5. Rol provincie en partners
6. Lastige punten en taboes

Verskillende werk- en adviesvormen

De PCL bekijkt per adviesthema welke werk- en adviesvorm het meest passend is: advies, film, onderzoek, gesprek, inspiratiebijeenkomst, excursie of een combinatie van verschillende werk- en adviesvormen. Deze afwisseling draagt bij aan de levendigheid van het advieswerk.

Proces naar PCL werkprogramma

De PCL bespreekt haar concept werkprogramma met GS en met PS. Daarna verwerkt de PCL de input die uit deze gesprekken komt zoveel mogelijk. Als onafhankelijke adviescommissie stelt de PCL haar werkprogramma zelf vast. Als gevolg van nieuwe ontwikkelingen of adviesbehoeften is tussentijdse aanpassing van het werkprogramma altijd mogelijk. In die zin is het een dynamisch werkprogramma.

Communicatie

De PCL heeft een webpagina op de provinciale website: www.provincie-utrecht.nl/pcl waar alle adviezen en activiteiten op staan. Daarnaast verzendt de PCL enkele keren per jaar een digitale nieuwsbrief aan haar netwerk bij de provincie en daarbuiten. Ook maakt de PCL gebruik van Twitter.